

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LII (46)

Štev. (Nº) 36

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

16 de septiembre - 16. septembra 1993

JANEZ JANŠA

Že v zaporu sem se odločil

Slovenski obrambni minister Janez Janša v intervjuju 11. septembra v mariborskem Večeru govori o odnosu do preteklosti, sodstvu, o mariborski orožarski aferi, Kučanu in „aferi Večer“.

Slovnija je po mnenju Janše družba prehodnega obdobja, to pa se ni spremenilo niti po vzpostavitvi lastne države. Da bi dobili novi demokratični sistem, je potrebno pravno doreči odnos države in družbe do nekaterih najbolj spornih stvari, ki so se dogajale v preteklosti, meni Janša.

Sedanja koalicija tega ni sposobna storiti, saj imajo njene stranke do tega vprašanja diametralno nasproten odnos, je dejal Janša, ki meni, da bi za to morala nastati neka nova koalicija. Na vprašanje o Drnovškovem „krmarjenju“ med pastmi sedanje opozicije je Janša dejal, da Drnovšku verjetno ne preostaja nič drugega.

„V sporu Janša-Kozinc ni šlo le za spor med mano in Kozincem, ker je to le vrh ledene gore, ampak za artikulacijo vprašanje v zvezi z neodvisnim sodstvom. Hoteli so mi podtakniti, da nisem za neodvisno sodstvo. Vem, iz katerega kabineta je gospod Kozinc odšel na tiskovno konferenco, tako da tudi vem, kdo stoji za vso to zgodbo“, je dejal Janša, ki je za neodvisnost sodstva od sedanje izvršilne oblasti kot od tiste, ki je bila nekoč absolutna oblast.

Janša zanika tezo, da je on tisti, ki bi bil kriv za zmanjšanje mednarodnega ugleda Slovenije, ker je razkril afero z orožjem. Takšno idejo primerja z odgovornostjo italijanskih sodnikov, ki razkrivajo politično mafijo, za upadanje ugleda Italije. Kaj takega je po mnenju Janše možno le v Sloveniji, kjer ima nekdo moč, da organizira dvesto člankov, v katerem se taka trditev ponovi, potem pa nekaj ostane.

Ključni vzrok za dolgotrajno dopisovanje s Kučanom je za Janšo v različnih pogledih. „Spet gre za odnos do preteklosti v povezavi s pravno državo“, je dejal Janša in nadaljeval, da „se v Sloveniji preprečuje, da bi s pravnimi sredstvi ovrjednili preteklost. Polarizacija na črne in

Radgonski sejem

Osrednji dogodek minule sobote je bila otvoritev mednarodnega radgonskega kmetijsko-živilskega sejma. Odprl ga je minister za kmetijstvo dr. Jože Osterc, na njem pa se predstavlja kar 1200 kmetijskih strojev in opreme ter številne specializirane strokovne institucije, živinorejci in specializirane trgovske organizacije iz 22-ih držav. Tako kot vsako leto radgonski sejem tudi letos privablja številne obiskovalce iz vseh koncev Slovenije pa tudi iz zamejstva.

Ob začetku sejma pa je prišlo do nepričakovanega zapleta, ker je farma prašičev iz Ihan kljub prepovedi vodstva sejma v svoj hlev na sejmišču vselila plemenske prašiče. To je kmete iz Prekmurja, Prlekije in Štajerske, ki so pripeljali razstavljat svoje plemenske prašiče, zelo razburilo, saj je že nekaj let znano in strokovno potrjeno, da so prašiči iz farme Ihan okuženi z nalezljivo boleznijo in jih farma ne sme razstavljati.

redeč se bo objektivno večala, dokler država ne bo pravno uredila pogleda na to preteklost.“

Manjšina privilegiranih iz prejšnjega sistema ima prevladujoč vpliv v ekonomiji, posebej v finančah, v medijih, v državni in lokalni upravi, inštitutih in deloma na univerzi, vendar ga nima v politiki. S premočjo v družbeni infrastrukturi se da marsikaj zmanipulirati, vendar ne 30 odstotkov na volitvah, meni Janša.

„V vlogo simbola me je ob aretaciji potisnil tisti, ki me je izbral za aretacijo in predajo vojaškemu sodstvu. Od takrat naprej je bila na moji strani zgolj odločitev, ali zavestno sodelujem pri tem ali ne. Že v zaporu sem se odločil, da bom storil vse, kar je v moji moči, da se te stvari spremeni“, je dejal Janša.

Janša je na vprašanje o trditvah, da je trenutno najmočnejši človek v Sloveniji, dejal, da nima nobene finančne moči, vojaška moč pa se v notranjepolitičnih odnosih ne sme in se ne odraža.

Pri odgovornosti medijev za pristranske članke Janša ne obsoja vseh medijev, ampak le posamezne časnikarske in uredniške naveze. „Pri nas profesionalna merila v časnikarstvu niso na takšni stopnji kot v državah z dolgoletno demokratično tradicijo“, je dejal še Janša.

50 let turjaške tragedije

V nedeljo, 12. septembra, so se na Turjaku v Sloveniji spominjali težke tragedije, ko so pred 50 leti partizani skupaj z italijanskimi topovi premagali slovenske vaške straže, ki so bile utrjene v gradu. Po šestih dneh bitke so partizani grad porušili, vaške stražarje zajeli ter jih kasneje več kot polovico pobili, nekaj takoj, nekaj po t. i. kočevskem procesu, nekaj tudi oproščenih pa malo kasneje.

Na Turjaku se je zbrala številna množica ljudi, tudi nekateri preživeli iz tiste dobe. Slovesno mašo je vodil metropolit dr. Alojzij Šuštar, ki je v svoji pridigi dejal, da je naša dolžnost, da se Turjaka spoštljivo spominjamo.

Sledilo je odkritje spominske plošče, na kateri piše: „Branilcem Turjaka, rojakom slovenske protikomunistične vojske, v neenakem in vsiljenem boju od sovraštva bratov in orožja zavojevalcev premaganim, od slepote tujega nauka pokončanim.“

Najprej je povezal nagovor dr. Tine Velikonja, predsednik Nove slovenske zaveze, ki je slovesnost pripravila, glavni govornik pa je bil Justin Stanovnik, ki je med drugim dejal, da so se na Turjaku dogajale stvari, ki so pomembne za slovensko zgodovino v celoti.

Poročilo po Slovincu posredoval V. Levstik

Ameriška delegacija in sodstvo v Sloveniji

Vodstvo Socialdemokratske stranke Slovenije (SDSS) se je 13. septembra sestalo s tročlansko delegacijo ameriških strokovnjakov, ki na trodnevem neuradnem obisku v Ljubljani analizira raven uveljavljanja človekovih pravic v Sloveniji.

Predsednik SDSS Janez Janša je predstavnik ZDA v komisiji Združenih narodov za človekove pravice Kennetha Blackwella in njegova kolega iz mednarodnega raziskovalnega instituta seznanil s pogledi stranke na doseženo raven varovanja človekovih pravic v Sloveniji in problemi, ki spremljajo uveljavljanje demokratičnega političnega sistema pri nas.

Predsednik stranke in slovenski obram-

bni minister je goste posebej opozoril na problem sodstva, ki zaradi neustrezne zakonske podlage in organiziranosti še ni doraslo položaju, ki mu ga daje nova ustava. Janša je sogovornikom predstavil tudi strankino pobudo, da državni zbor v zakonski predlog o sodniški službi vnese dopolnilo, s katerim naj bi preprečili ponovno izvolitev sodnikov, ki so v preteklosti sodelovali v političnih procesih.

Člani ameriške delegacije so prizadevanja SDSS podprli. Po njihovem mnenju je za uveljavitev avtoritete neodvisnega sodstva pomembna predhodna javna razprava o kandidatih za sodnike, še posebej pri kandidatih za ključne funkcije v sodstvu.

Proslava petdesetletnice v Novi Gorici

V Novi Gorici so v nedeljo, 12. septembra, proslavljali petdeset let zmage nad fašizmom, kar je potekalo vse v zelo partizanskem vzdušju. Vse je izzvenelo na način starih obrednih proslav bojev NOB in delovnih zmag.

Čeprav slovensko obrambno ministrstvo preje ni imelo namena poslati častne čete na to proslavo, je po obvestilih sodeč tam bila prisotna tudi častna četa.

Ob tej priložnosti je predsednik Kučan imel pogovor s časnikarji, kjer je omenjal „moralne zavrženosti kolaboracije z

nacifašizmom“, kar je po pisanju Slovencev bilo orožje, s katerim so nekoč upravičevali medvojne in povojne poboje. „Čas bi že bil, da bi predsednik do desetisocev pobitih Slovencev in prepričanja tistih, ki njegove zasebne in strankarske ideologije ne sprejemajo, postal spoštljiv“, zaključuje Zalar v Slovincu.

Po Vipavski dolini pa so bili nalepljeni letaki, ki so zavzeli pravilno stališče do boja na Primorskem.

Letak in novico je posredoval Vinko Levstik

PRIMORCI!

Mineva 50 let od kapitulacije Italije in začasne osvoboditve Primorske. Po požigu Narodnega doma v Trstu leta 1920 in začetku raznarodovanja so se Primorci kot prvi v Evropi uprli fašizmu, ki je načrtno uničeval kulturne, prosvetne in gospodarske organizacije Slovencev. Iz obdobja fašizma imamo Primorci celo vrsto izrednih nacionalnih voditeljev in rodobljubov, ki so se kot poslanci v rimskem parlamentu ali kot člani ilegalnih organizacij s srcem in dušo borili za zvojn narod. Ta je bil takrat vzorno enoten. Premalo smo ponosni nanje in na tisti čas.

Na Primorskem se je že v 30-ih letih razmahnil oborožen boj proti fašistični Italiji. Primorci so bili tisti, ki so se 13. maja 1941 na Dolenjskem prvi spopadli z italijansko vojsko. To je bil prvi upor proti okupatorju v takratni Jugoslaviji, ki pa ga je „ljudska oblast“ za potrebe svoje demagogije zatajila. Kapitulacija Italije je sprožila spontan in množičen narodni odpor. Narodno zavest naših ljudi pa je izrabila Komunistična partija, ki je Primorcem, še prej pa ostalim Slovincem, kot kukavičje jajce podtaknila komunistično ideologijo. Prikrita revolucija je pomenila boj za oblast peščice jugoslovanskih boljševikov. Nekateri od teh in njih nasledniki praznujejo danes osvoboditev Primorske.

Tisti, ki so jih zavezniki zaradi terorja in množičnih pobojev zapodili iz Trsta in Gorice — naših mejnikov.

Tisti, ki so nas zasužnjili s svojo ideologijo zato, da bi sami bolje živeli.

Tisti, ki so izdali TIGR.

Tisti, ki so krvavo odstranili vse rododoljube, ki niso bili po njihovi meri; nekatere od njih so potem perverzno razglasili za narodne heroje (Janko Premrl-Vojko).

Tisti, ki so nam potvarjali primorsko zgodovino in iz lastnih interesov to počenjajo še danes.

Primorci danes žal nismo več enotni. Kar ni dosegel fašizem je na svoj način uspelo drugi ideologiji. V času enoumja je vsahnil in zamrl ves idealizem povezan s primorsko samozavestjo. Danes smo zato ponižani na raven ljubljanskega predmestja, izgubili smo Trst in Gorico. Naši rojaki za mejo pa se še vedno borijo za osnovne pravice.

Praznovanje v tako obliki in s takimi akterji pomeni ponižanje primorskega boja za narodno osvoboditev, ki ni bil ideološki, in skrunitev spomina na umorjene rodoljube.

Primorski klub

Vstop Slovenije v evropski telefonski sistem

Republika Slovenija bo po sporočilu PTT Slovenije 1. oktobra stopila v evropski telekomunikacijski sistem kot polnopravna članica. Zato pa se bo morala prilagoditi evropskim pravilom in standardom tudi na telefonskem področju.

Tako bo od 1. oktobra letos Slovenija dobila novo klicno številko (prej je bila 38 in je predstavljala Jugoslavijo). Nova klicna številka bo 386.

Tej sledi številka regije v Sloveniji, ki ostane nespremenjena. Torej: Ljubljana 61, Maribor 62, Celje 63, Kranj 64, Nova Gorica 65, Koper 66, Novo mesto 68, Murska Sobota 69 in še nekatera manjša okrožja.

Končno sledi številka telefona, ki pa bo istočasno ponekod spremenjen. V Ljubljani bodo namreč tedaj vključili sistem novih digitalnih telefonskih central, ki zahtevajo trištevlično karakteristiko centrale.

Tako smo izvedeli, da bo Katoliško središče Slovencev po svetu tedaj dobilo novo telefonsko številko in sicer 133-2075 (prej 13-2075).

In še novost bo prinesel vstop v evropski telefonski sistem: vstopna številka za mednarodni pogovor iz Slovenije bo (enako kot v Argentini) 00 (prej 99).

Tako na primer, če želimo poklicati Katoliško središče Slovencev po svetu iz Argentine, moramo zavrteti:

00 - 386 - 61 - 133 - 2075

vstop Slov. Ljub. telef.

In obratno: če želimo govoriti s Slovensko hišo iz Slovenije, moramo klicati:

00 - 54 - 1 - 636 - 0841

vstop Arg. Bs. As. telefon

Vsem bralcem priporočamo, da se pri sorodnikih zanimajo za morebitno novo številko njihovega telefona.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Čeprav v vladi skrbno in natančno začitujejo pot, po kateri naj bi predsednik dosegel volilni uspeh in ponovno kandiduro, se jim sreča ne nasmiha vedno tako, kot bi želeli. Res je, da politične zapreke in škandalozni dogodki ne postavljajo v nevarnost stabilnosti režima, vendar nevšečno motijo miren razvoj, ki si ga Menem želi in ki ga peronizem potrebuje.

UPORNI SENAT

V zadnji številki smo omenili, kako je vlada pohitela z poizkusom, da bi senat potrdil zakonski osnutek o ustavni spremembi. Pripravljena je bila na vse, celo na to, da sprejme potrditev z dvotretjinsko večino le prisotnih senatorjev (in ne dve tretjini celotne zbornice). A kadar so vsi prisotni, so številke enake. In to se je zgodilo. A nameči je bilo treba še katastrofo, ki je vlada ni predvidevala: dva peronistična senatorja, buenosaireski bivši guverner Cafiero in enako bivši mendoški Bordón sta v zadnjem trenutku sporočila, da bosta volila proti.

Kaj je bil razlog temu? Eden kot drugi vztrajata na dejstvu, da sprememba ustave ne more biti akt ene same skupine, tudi če je večinska, marveč mora biti sad privolitve celotne skupnosti. Tega soglasja pa danes ni, in zato je treba pričakovati in nadaljevati z iskanjem soglasja. Morda tega ne bo mogoče doseči z radikalizmom. A treba je vsaj debatirati še z drugimi družbenimi činitelji: podjetniki, sindikati, s cerkvijo...

To je vsaj javna razlaga. A nekaj razlik je med obema; Bordón je strogo proti temu, da bi se volitev „izsilila“. In vztraja na dejstvu dveh tretjin celotnega parlamenta. Cafiero bolj svetuje, naj se počaka izid oktobrskih volitev. Res je ta nuja vlade nerazumljiva, če upoštevamo, da čaka na potrditev senata že devet mesecev. Kaj bi ji bilo še tri tedne.

Blamaža za vlado je bila velika. Poraz jassen in prikrili so ga le s soglasnim sklepom (vključeno Cafiero in Bordón), da debato in voljenje prelože za mesec oktober.

Seveda so hudobni jeziki znali poiskati še druge vzroke upora obeh senatorjev. Cafiero je star tekmelec Menema s tem dodatkom, da je svoj čas skušal kot guverner spremeniti ustavo province Buenos Aires in je bil na plebiscitu in celo v povezavi z radikali kruto poražen. Tedaj se je Menem kaj malo zavzel, da bi dal javno zaslombo guvernerju in je po porazu celo izjavil, da se „ljudstvo nikoli ne zmoti“. Je sedanjí upor majhno maščevanje? Kar se Bordona tiče je znano, da tekmuje za predsedniško kandiduro, in nekaj drugega je tekmovati z Menemom kot pa s katerim drugim kandidatom v stranki.

Vsekakor je spotika v senatu prižgala alarmno luč v vladi. Če je problem v visoki zbornici tako velik, kaj bo šele med poslanci, kjer so enaki problemi z dvotretjinsko večino, pa naj gre za enostavno ali celotno. Zlasti pa, če gre le za dve tretjini prisotnih, vlada ne more ničesar storiti brez pomoči radikalov. Ta pomoč je važna na dva načina: ali kaj radikalnih poslancev voli za spremembo (kar je izredno dvomljivo, čeprav ni nemogoče), ali pa s svojo odsotnostjo, kar bi povečalo procenete peronistični večini.

Lokalni dnevnik in svetovni tisk tako zadnje čase posvečajo veliko pozornost evidentnemu sporazumu med Beogradom in Zagrebom na račun Muslimanov in Bosne in Hercegovine.

-erne

In na tej točki najdejo razlog opomini bivšega notrajega ministra Beliza, ko je svaril pred spremembo „za vsako ceno“. Tu zadobi veljavo primer province Corrientes, kjer je pobegli radikalni poslanec pustil volilno zbornico brez sklepčnosti, pa se je potem izkazalo, da je bil podkupljen od peronistov. Koliko denarja je tam „teklo“, je najmanjše važnosti. Dejstvo je, da so v vladnih krogih ljudje, ki so pripravljeni plačati visoke cene za odsotnost poslancev. So med radikali poslanci, ki so pripravljene sprejeti podkupnino za lastno odsotnost?

Težka vprašanja in težke razmere. Bolje bo počakati na oktobrske volitve in zlasti še na plebiscit o ustavni spremembi, ki ga vlada načrtuje za konec novembra.

KRUTO NASILJE

V tem ozračju je vlado tudi neljubo prizadel ponoven napad na časnikarja buenosaireskega dnevnika „Página 12“. Hernán López Echagüe je raziskoval temne točke, ki povezujejo nasilne skupine s Centralno buenosairesko tržnico in s prvim kandidatom na peronistični listi province Buenos Aires in sedanjim predsednikom poslanske zbornice Albertom Pierrijem. Pierri seveda zanika vse, a zanimivo je, da je po drugem napadu omenjenega časnikarja prišlo do številnih potez v vladi: predsednik Menem je imenoval posebno komisijo in posebnega državnega tožilca za raziskavanje teh napadov; imenoval je tudi posebnega interventorja (zveznega komisarja) na vodstvo Centralne tržnice in sicer bivšega policijskega komisarja Pattija; guverner Duhalde, pokrovitelj in zaveznik Pierrija je razpisal nagrado 40.000 dolarjev tistemu, ki bi pomagal razjasniti zadevo napadov na časnikarja; Pierri kot kandidat je odpovedal več javnih predvolilnih nastopov in sodelovanj pri predvolilnih mitingih...

Vsi ti dogodki so pokazali, kako globoko so večkrat temni gospodarski interesi povezani s političnimi kadri. Celotno vodstvo Centralne tržnice je na en ali drug način povezano z Pierrijem, Duhaldejem in njegovimi. Jasno je tudi, da so iz tam izšli marsikateri člani nasilnih skupin, ki so zadnje čase postali znani, zlasti od dogodkov pri otvoritvi poljedelske razstave, ko so tam napadli skupino časnikarjev. Temna je tudi povezava med temi skupinami in zloglasnim Comando de Organización (Organizacijsko poveljstvo), ena najbolj pravovernih in desničarskih skupin peronizma, ki jo vodi bivši in odslovljeni poslanik Brito Lima. Ta skupina ima center v okolišju Centralne tržnice in tudi povezave s Pierrijevimi prijatelji. In končno: najprej so vsi zanikali, da bi bilo kaj narobe v Centralni tržnici, potem so pa vsi zahtevali vladni poseg v to ustanovo. Zanimivo je tudi, da je za komisarja tam imenovan Patti, svoj čas policist obtožen „nečloveških metod zasliševanja“, neuspeh raziskovalec smrti Marije Soledad v provinci Catamarca in baje Duhaldejev bivši kandidat za poveljstvo buenosaireske provincijske policije.

Ostane le še vprašanje, koliko bodo ti dogodki in zlasti te nejasnosti vplivali na glasove v nedeljo, 3. oktobra. V provinci verjetno ne preveč, kajti Duhalde je bistro vlagal denarce socialne pomoči in si zagotovil priljubljenost pri širokih ubožanih ljudstih plasteh, Pierri je stal na čelu te pomoči, in med ljudstvom to več velja, kot pa protiutež temnega mešetarjenja ali uporabljanja nasilja za potišanje opozicionalnih glasov.

Žalostno a resnično. Kot pa tudi ni da bi obupali na demokratično zorenje. To je počasno, a vztrajno.

Institut Studia Slovenica

Gimnazijski del Zavoda sv. Stanislava je preurejen in pripravljen za začetek šolskega leta. S preurejanjem stavbe bodo nadaljevali. Raziskovalni Institut Studia Slovenica je po sedanjih načrtih dobil okoli 300 m² prostora v prvem nadstropju, med gimnazijo in rektoratom. Ta del naj bi bil izgotovljen ob koncu letošnjega leta. Upajmo, da nam bo sčasoma dodeljeno še kaj dodatnega prostora, da bo Institut Studia Slovenica mogel izpeljati svoj celotni raziskovalni program s knjižnico, arhivom, muzejem in galerijo.

Trenutno je še vse gradivo instituta v skatlah v zasilnih prostorih. Ko bodo prostori prenovljeni, bo treba preskrbeti opremo, predvsem police. Potem pride na vrsto odstranitev dvojnic in katalogizacija celotnega knjižnega inventarja.

Kakor je bila pred meseci z velikim uspehom izpeljana razstava fotografskega materiala o prvem obdobju begunstva ter življenja v taboriščih, tako je glavno delo sedaj v pripravah razstave slovenskega tiska v Argentini po letu 1945. V pripravi je katalog, ki naj predstavi argentinske Slovence s kratkim zgodovinskim pregledom, s podatki o naseljevanju, organizacijah in kulturi. V katalogu bo tudi seznam razstavljenih tiskov iz Argentine, samostojnih del in periodičnega tiska. Veliko je že

zbranega, precej pa še manjka. Zato se še vedno priporočam za sodelovanje argentinskih Slovencev in jih prosim, da odstopijo svoje arhivsko časopisno blago institutu. Lepo bi bilo in mislim, da se strinjate z menoj, če bi bila tu čim bolj popolna zbirka vsega, kar so argentinski Slovenci naredili na kulturnem področju. Tu mislim na razmnoženine, časopise, revije, brošure, vabila, programe in slike neštetihih prireditvev, ki so večer dokaz narodne ter kulturne zavzetosti in aktivnosti argentinskih Slovencev.

Ta razstava, ki bo verjetno v mesecu oktobru, bo prvi prikaz v Sloveniji o delu in življenju argentinskih Slovencev. Razstavo je treba urediti na tak način, da bo delala čast predstavljenim in predstavljalcu. Dobil sem že argentinsko zastavo, himno v kaseti in nekaj zelo lepih fotografij iz Argentine. Upam, da bom še kaj dobil in da boste dobrohotno mislili na razstavo ter ji z veseljem odstopili, kar morete.

Vesel bom obiskov iz Argentine, pomoči in konstruktivnih nasvetov. Verjetno vas bo še potprijeljala v Slovenijo in upam, da se boste tudi oglasili v Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani-Sentvidu.

Prav lepa hvala za vašo pozornost in naklonjenost!

dr. Janez Arnez

Nejasna prihodnost BiH

M. Djilas, Črnogorec, Titov ožji sodelavec v revoluciji, je v razgovoru za ABC-Madrid opozoril svobodni svet, „da se Srbi ne bodo ustavili, dokler ne bodo zasedli jadransko obalo vključno Dubrovnika“. Revolucionar vidi konec vojne med Srbi in Hrvati v zamenjavi treh manjšin — Hrvatov, Muslimanov in Srbov.

Svetovne časopisne družbe so razširile vesti, da so se zadnje dni zelo zaostriili odnosi med Srbi in Muslimani na Kosovu, kjer predstavljajo Muslimani 90% prebivalstva. Napetost dan za dnem narašča in Beograd grozi z novimi sankcijami proti Albaniji. Splitski škof je naslovil na ZN prošnjo, da ZDA čimprej nastopijo in preprečijo še nadaljnje prelivanje krvi.

Protislovno je izzvenel klic srbskih izobražencev in Srbske pravoslavne Cerkve, da je Stalinova Sovjetija v drugi svetovni vojni proti nacizmu z milijoni žrtev rešila svet. Že na naslov oklica: „Poslušaj, Rusija, našo tegobo“ odkriva stvarno politično ozadje vojne na Balkanu.

Hrvaška vojska je pretekli teden zavzela Mostar, boji se nadaljujejo za Travnik. Tudi odnosi med lokalnimi vojskama in mednarodnimi četami ZN niso idealni. Butros Ghali se pritožuje zaradi pomanjkanja financ in je izjavil, da vojska ZN ne bo dolgo izvajala po svetu „orožne“ vaje. Umik „plavih čelad“ bi za Bosno pomenil popolno zmešnjavo in klanje — osveto.

Slobodan Milošević je pred nedavnim izjavil: „Današnja srbska generacija je dosegla to, kar je nameravala. Bodoča naj izpopolni naše cilje.“

Značilna je vest, da Split, kjer vlada liberalni župan, ni proslavila obletnice oklica hrvaške osamosvojitve. Splitčani niso izobesili hrvaških zastav.

Hrvaško-bosanska skupščina je že 28. avgusta proglasila formalno novo hrvaško republiko s središčem v Mostarju. Hrvaška je s tem pridobila južno Bosno in Hercegovino. Hrvaško-bosanski poveljnik Boban je pred poslansko skupščino odločno poudaril, da ta razmejitev še ni zaključena.

ZORKO SIMČIČ

MISLI IN PRESOJE

Pisatelj Zorko Simčič, ki je dobil letos v Ljubljani nagrado iz Prešernovega sklada za svoj roman *Človek na obeh straneh stene*, je ob svojem obisku domovine podal več zanimivih intervjujev.

Prvega, ki je pod naslovom *Življenje, edini branja vreden roman* izšel v Sloveniju 7. avgusta, priobčujemo okrajšanega danes.

Gospod Simčič, če smo prav informirani, ste se po 48 letih vrnili v Ljubljano in po 52 letih v svoje rojstno mesto Maribor. Preden bi se pogovorili o vašem literarnem delu pa tudi o življenju v emigraciji oziroma kakor vi dosledno pišete — „v izgnanstvu“, povejte, kako se počutite, potem ko ste se skoraj pol stoletja kulturno udejstvovali v tujini, predvsem pisali, doma pa dolga desetletja bili zamolčani. Kako je človeku pri srcu, ko potem nenadoma pri 70. letih doživite, da mu prično doma tiskati ali ponatiskovati knjige, ali ko prvi iz emigracije prejme nagrado iz Prešernovega sklada?

Prav včeraj sem od nekega prijatelja znova slišal tisto staro duhovito, pa resnično misel: „Kdor pri dvajsetih letih ni bil levičar — včasih smo pravili „socialist“ — z njegovim srcem nekaj ni v redu. Kdor pa je levičar pri 70. letih, nekaj z njegovo glavo ni v redu.“ No, naj grem v to smer pri vašem vprašanju: Če bi bilo komu pri dvajsetih letih vseeno, ali mu kritiki ploskajo ali ne, z njim nekaj ne bi bilo v redu. Če pa kdo ne bi mogel živeti brez ploskanja publike pri 70. letih — bi bilo to še huje. Tako ali drugače, vesel sem, da je diktature v naši domovini konec in da ni več nobene ne politične ne kulturne zavese.

Že pred leti smo prebirali vašega *Človeka na obeh straneh stene*. Toda zdaj, pri ponovnem branju, smo se še posebej ustavili pri junaku, ki živi v tujini, gleda nazaj na svojo domovino in pričinja čutili, da bo tudi on lahko kmalu imel „dve tujini, domovine pa nobene“. Če je ta „junak“ izražal piščevo misel, kaj sodite o tem danes?

Ljudje odhajajo v tujino iz različnih razlogov, nekateri iz gospodarskih, drugi, ker morda morajo v svet, da si tako rešijo življenje. Zlasti drugim, če imajo domovino res radi, je izgnanstvo seveda strahotna kazen. Sami veste, da v starem Rimu — pa tudi drugod — najhujša kazen poleg smrtne kazni ni bila dosmrtna ječa, temveč izgon.

V tujini človek nujno čuti, kako se domovina od njega počasi oddaljuje in kako mu je „nova zemlja“ čedalje bliže — bližina kliče ljubezen, bi dejal Platon; toda prva se nikdar tako ne oddalji, da bi jo mogel pozabiti, in druga se nikdar tako ne približa, da bi jo čutil kot svojo „očetnjava“. So dobe, ko človek Grillparzerjevo trditev o dveh tujinah s trpljenjem doživlja, toda človek, ki je bil duhovno zakoreninjen v svoji očetnjava, ki se isti s skupno preteklostjo naroda in ki čuti skupno odgovornost tudi za njeno prihodnost (in torej njegova zvestoba ni odvisna od lepote ali bogastva domovine) — preživi napade „dovice“. Ko pri tej problematiki razmišljam o naših mladih po svetu, že v tujini rojenih, vem, da se bodo rešili samo tisti, ki bodo kljub vsem logičnim simpatijam in tudi izrazom hvaležnosti do „nove domovine“, ki jim je omogočala miren razvoj in svobodno osebno rast, vedeli, kje so jim stare korenine. In ki bodo predvsem vedeli, da bodo od slovenstva dobili toliko, kolikor mu bodo dali.

Ko gledamo široko razprto pahljačo literarnega udejstvovanja v Argentini v preteklih desetletjih, se nehote vprašamo, kakšne so možnosti za nadaljnje slo-

vensko literarno ustvarjanje tam. Ali je šlo za enkratno, tragično doživetje ali pa je mogoče čakati na kontinuiteto?

Zdi se mi, da gre najprej sploh za vprašanje nadaljnje eksistence slovenske enklave, kakor tukaj pravite. Z narodnostnimi skupinami v svetu je povsem enako kakor z narodom samim. Noben narod — bi dejal Ortega y Gasset — ne izgine, ne umre, razen če sam tako hoče. Niso barbari uničili starega Rima, kakor so nas navedno učili, ampak Rim sam je notranje zgnil. Pri tem bi dejal, da je eksistenca „Slovenije v svetu“ pač odvisna od volje do življenja pri tistih, ki jo sestavljajo. In da so danes — ob možnosti osebnih in kulturnih stikov z matico — dane nekatere olajšave. Vendar nekaj nam mora biti jasno: mi nismo Judje, ki bi lahko vzdržali dva tisoč let v diaspori. Nimamo take zavesti rase niti ne zavesti, da je naposled vsa Evropa vsaj deloma zrasla prav iz naše miselnosti. Preneseno na naš slovenski svet — seveda pa to velja tudi za narod na svojih tleh — sredi preseljevanja človeštva po svetu se bomo ohranili, če bomo to res hoteli. Ne samo želeli! Želeti je sila poceni. Hoteti pa, kakor pravi neki sodobni psihiater, pomeni „biti pripravljen za to tudi plačati ceno“. Vidim, da nekateri naši mlajši v Argentini pišejo lepo slovenskoščino. Če bo njihovemu daru dodana še vztrajnost, pa poveza za besedno kulturo v domovini, morda res lahko še čakamo na kakšno presenečenje.

Martin Jevnikar je v antologiji kratke proze *Pod Južnim križem* zapisal, da ste že leta 1946 v radijski igri *Žalostna pesem* spregovorili o nujnosti narodne sprave. Menite, da smo po 45 letih napravili ta korak?

Kljub raznim zunanjam prireditvam vsi vemo, da ga nismo. Pa ne zato, ker bi „premaganci“ gojili kak revanšizem in bi se torej „zmagovalna“ stran sprave pravzaprav bala. Sprave ni, ker delu zmagovalcev čisto preprosto do sprave ni; drugemu delu — mislim na tiste partizane, ki so se narodno zavestni pridružili komunistom, ker so mislili, da gre v resnici za narodni osvobodilni boj — pa ni lahko priznati, da so bili izrabljeni, to je — zlorabljeni.

Že večkrat sem zapisal, da se bojim, da do sprave tudi še dolgo ne bo prišlo in da je to za naš narod — pa še v trenutku, ko se množice v Evropi mešajo idejno in biološko — lahko usodno. Ne vidim poti do sprave, ki edina lahko prinese mir, če ne bo zrasla iz resnice o naši preteklosti. Ne vidim poti naprej, dokler se javno ne izkaže, da je med leti 1941 in 1945 šlo za čisto navadno stalinistično revolucijo na eni strani, na drugi strani pa — po letu dni pobojev nedolžnih, celo otrok — za povsem legitimno samoobrambo. Vse nadaljnje dogajanje, o katerem se danes največ razpravlja, je bilo le posledica tega krvavega začetka.

Kakšna se vam potem zdi slovenska prihodnost?

Govorjenje o upanju, da bo kmalu prišlo do „reševanja medvojnih travm“ ne bo pripeljalo nikamor, če ne bomo raziskali resnice o naši preteklosti in tudi poravnali storjenih krivic. Dokler ne bo žrtvam rdeče revolucije, še posebej pa po koncu vojne pomorjenim domobrancem — pa seveda

tudi živim! — vrnjena čast od države Slovenije, od njenih oblasti (ne le od neke organizacije, ki se bojuje za odkrivanje resnice), je nesmiselno pričakovati, da bi ljudje besedo „sprava“ jemali resno. Če pa do sprave ne pride, se bojim, da si ne smemo delati iluzij o svojem mestu v Evropi. Najsi je Evropa tudi sama v svojih etičnih merilih kdaj nadvse ohlapna, že zaradi sožitja med narodi (da ne rečem — zaradi gospodarskega sodelovanja) ima jasne pojme glede laži in resnice, glede dobrega in zla, glede osnovnih etičnih načel.

Kakšno je bilo, recimo, eno najlepših odkritij, doživetij po vrnitvi?

Preprosto doživetje: Ko sem telefoniral neki trgovski družbi, pa sem na oni strani namesto suhega „halo“ zaslišal: „Dober dan, kaj lepega boste povedali?“ Pa tista tajnica ni mogla vedeti, kdo je klical. Ali pa to, da je bila v Operi zadnja predstava v letu, da smo se znašli brez vstopnice in nas je simpatična rediteljica kljub temu prijazno posadila v parter. Pa seveda tudi kakšno pomembnejše odkritje: da številni mladi želijo resnico o naši preteklosti. Berem tudi o vrsti mladih zgodovinarjev, ki imajo intelekt in pa intelektualno poštenost in jim pravzaprav ni treba drugega, kakor samo ne si zapirati oči in ušes pred resnico preteklosti. Kako je — si pravim — stari Evripid nenadoma moderen: „Čas je klepetulja in govori tudi takrat, kadar mu ni postavljeno nobeno vprašanje...“

In katero bi bilo neprijetno odkritje?

Da smo mi vsi — literati nekako samo konice ledene gore našega naroda — pravzaprav čudni ljudje. Včasih smo diskutirali, ali se piše kaša ali kasha. No, pred desetletji se je vnela prva križarska vojska ob vprašanju, ali naj se piše bralec ali bravec. Toda... ko pri tej naši rodnosti nekako kar drsimo v smrt, kako da ne posmislimo, da če gre tako naprej, kmalu ne bo ne bralcev ne bravec. Pesnik Tone Pavček se nekje sprašuje, ali „ne shiramo, še preden ugasnejo naši časi“? Kako da ne zgrabimo bika za roge, bi dejal zdrav, pameten kmet.

Se vam zdi mogoče, da bi se za stalno vrnili v Slovenijo?

Življenje je — naposled — edini branja vreden, res pristni roman. Sam ga pišeš, za se ga pišeš. Prevssem zase...

Kako — in kje — se bo končal moj „roman“? Janez Menart je napisal množico verzov, a med njimi je eden, ki mi že desetletja po neki iracionalni „muzikalni perseverenci“ stalno tolče na uho. Gre za zadnji verz pesmi „Domovina“: „...boli povsod, a naj boli doma...“

Želel bi končati svoje življenje na zemlji, ki so jo s svojim znojem pa tudi s svojo krvjo pojili moji predniki. Če bodo tudi v prihodnje „milejše zvezde jim sijale“ kdo ve, če res ne bodo moje zadnje odhojene stopinje storjene doma.

Pogovarjal se je Jože Horvat

Spomenik bloškim žrtvam

12. septembra so pri Fari na Blokah postavili pomnik žrtvam komunističnega nasilja. Na več ploščah, prostor so našle na lepem kraju med cerkvijo in pokopališčem, je 159 imen žrtev iz 22 vasi in zaselkov. Če k temu prišetejmo še žrtve pri Sv. Trojici, kjer je podobna spominska plošča z 49 imeni že postavljena, ter vse druge žrtve (npr. 89, ki so jih pobili Italijani, 40 umrlih v internaciji ter 69 padlih partizanov), dobimo številko 430 žrtev 2. svet. vojne (Bloke so imele pred vojno 2.900 prebivalcev).

Od 169 žrtev komunizma, jih je bilo 32 pobitih leta 1943, po končani vojni pa kar 121 (76 odstotkov). Na spomeniku so tudi tri ženska imena. Najmlajša žrtev je bila stara le 15 let. Na slovesnosti se je prvič javno spregovorilo ime župnika Antona Hrena. Partizani so ga z neposrednim soglasjem najviškega partizanskega vodstva ubili tri dni po zavzetju postojanke vaške straže na Blokah, potem pa so ga oblatili.

Slovesno mašo je vodil ljubljanski pomožni škof Jože Kvas. Glavni govornik je bil domačin Anton Drobnič. Najprej je poudaril, da slovesnost poteka natanko 50

let po uničenju tamkajšnje vaške straže. Potem ko je polemično orisal vse pomembnejše sklepe kočevskega zbora, je dejal, da je bil sestavni del enega od sklepov enoglasna in navdušena potrditev dotedanjega dela Osvobodilne fronte. S tem so potrdili vse dotedanje zločine te organizacije (vovoske likvidacije, vojvodstvo, Krimsko jama, Žiglovice, Repičnikovo brezno, Boncar, Turjak, Grčarice, itd.). Kočevski zbor je je izzvenel v sklepu, da je treba neusmiljeno iztrebiti vse nasprotnike. Duhovnik Mikuž je izjavil, naj dobijo, kar so zaslužili, Ignacij Voljč pa se je na kočevskem zboru celo zavzel za to, da se v Sloveniji čimprej vzpostavi takšno stanje, kot je bilo v Sovjetski zvezi, da bi se tako rešili izkoriščevalcev. Drobnič je spomnil tudi, da se je teden dni za kočevskim zborom začela farsa, imenovan „kočevski proces“. Takrat so nekateri protirevolucionarje obsodili na smrt, v resnici pa so jih pobili dosti več v Mozlju, Jelendolu, na Travnici gori in v Mačkovcu. Nastop Vinka Levstika na včerajšnji proslavi je bil prepovedan.

„Slovenec“ 13. septembra

Obrambno ministrstvo ovadilo generala Kolška

Ministrstvo za obrambo je na ljubljanskem temeljnem tožilstvu vložilo kazensko ovadbo proti Konradu Kolšku, generalpolkovniku jugoslovanske armade, bivšemu poveljniku 5. vojaškega območja, zaradi utemeljenega suma, da je kot slovenski državljani služil v sovražni vojski in sodeloval v vojni proti Sloveniji.

Dokaz, ki ga predlaga obrambno ministrstvo, je ultimatum, ki ga je Konrad Kolšek 27. junija 1991 poslal takratnemu predsedniku izvršnega sveta Lojzetu Peterletu, v katerem ga Kolšek obvešča „da je naloga 5. vojaškega območja, da prevzame vse mejne prehode in zavaruje državno mejo SFRJ“.

V tem dokumentu piše, da pri tem armada računa na sodelovanje vseh organov

in prebivalcev Slovenije. „Nalogo bomo brezpogojno izvršili, kar pomeni, da bomo postopali tudi po pravilih bojne uporabe enot. Vsak odpor bo zlomljen, za posledice pa bodo odgovarjali naredbodajalci in izvršitelji.“

Poleg tega je Kolšek vsem enotam 5. vojaškega območja poslal telegrame z ukazom za najvišjo bojno pripravljenost, v primeru napada sovražnika pa od njih zahteva, da sovražniku (torej TO) povzročijo maksimalne izgube, vse omahljive, tiste, ki bi poskušali pobegniti ali se predati, pa je po njegovem ukazu treba zapreti.

General Kolšek se je v zadnjem času vrnil v Slovenijo.

DR. JOŽE PUČNIK

NEHAJMO SE SPRENEVEDATI

DELO, Sobotna priloga, 28. avgusta 1993

(Nadaljevanje in Konec)

Področje pravnih problemov, ki bi jih morali z zakonom ali z zakoni urediti, je zelo obsežno in strokovno zahtevno. Naj navedem nekaj primerov, ki so najbolj očitni.

- V Sloveniji nimamo zakona za razveljavitev napisanih in nenapisanih smrtnih obsodb, ki so bile deloma izvršene, deloma spremenjene v dolgoletne kazni prisilnega dela. Razveljavitev bi morala potekati po uradni dolžnosti. Ne gre zgolj za simbolično priznanje zločina, temveč za izhodišče za pravne zahteve na socialnem področju.

- Nimamo zakona, ki bi po uradni dolžnosti izsilil preiskavo o mestu pokopa posameznih žrtev. Še vedno živijo nekatere priče umorov ali celo morilci sami. Vsekakor živijo njihovi politični kolegi v partiji, pa tudi sorodniki ali prijatelji, ki imajo takšne informacije, vendar jih prikrivajo, ker jih nihče ni zasljal. Tudi tukaj bi morali vpeljati kazensko pravno odgovornost za zadrževanje informacij oziroma za njihovo potvarjanje.

- Ni zakonske podlage, da bi po uradni dolžnosti razveljavili kazni, ki so bile izrečene v političnih procesih.

- Ni zakonske podlage, da bi zaporne kazni, ki so bile praktično vedno prisilno delo, po uradni dolžnosti priznali za pokojninsko dobo. Nekdanji zaporniki lahko to upravičeno pričakujejo, saj srečujejo svoje nekdanje sodnike, ki jim je bila hlapčevska služba natančno ali celo beneficirano všteta v pokojninsko dobo!

- Ni zakonske podlage, po kateri bi uslužbenec tistih državnih institucij, ki so izvrševali zločinska povelja, lahko razveljavili beneficirano delovno dobo in temu ustrezno ponovno določili višino pokojnine.

- Ni zakona, ki bi določil, da so nekatere ustanove in organizacije komunistične diktature imele zločinski značaj. Naj omenim Komunistično partijo, njene likvidatorske službe, obveščevalne službe, kolikor so delale na notranjepolitičnem področju, zavajalni propagandni aparat in še marsikaj drugega. Tudi tukaj bi bilo treba izvesti pokojninsko-pravne korekture; zločinske dejavnosti ni mogoče šteti v pokojninsko dobo.

- Nimamo urejene zakonodaje o kolaborantstvu. Medtem ko imamo za kolaboracijo z medvojnimi okupatorji zelo represivne predpise, je kolaboracija z bolj-

ševskim sistemom Sovjetske zveze povsem izpuščena. Podobno velja za hlapčevsko kolaboriranje z Beogradom.

- Nimamo zakonske ureditve vprašanja komunističnih arhivov. Bolj kot udbovski arhivi so pomembni arhivi Komunistične partije in njenih naslednic. Ker je bila partija edina vladajoča stranka in nosilka diktature, je treba vse njene arhive vključiti v državni arhiv. Odtegotanje teh arhivov, njihovo skrivanje, ponarejanje ali prilasčanje, vse to mora postati kaznivo dejanje, saj gre za lastnino države.

Problemov, ki zahtevajo zakonsko ureditve, je torej zelo veliko. Če se hočemo dokopati do teh zakonov, potrebujemo čimprej vrednostno politično oceno komunistične diktature in njenih posameznih institucij in organizacij.

Prepričan sem, da je sistematično urejanje našega odnosa do komunistične diktature projekt, ki je nacionalnega pomena. Gre za nacionalno in državno identiteto, gre za narodni spomin in za odkrito poštenost do lastne zgodovine in do samega sebe. Smo narod, ki si je ustvaril državo, utemeljil demokratičen parlamentarni sistem in ki si zdaj prizadeva za vključitev v evropsko integracijo. To pa pomeni, da se moramo obnašati kot država, kot pravna država. To pomeni, da ne moremo, da ne smemo očitnih zločinov komunističnega režima skrivati sami pred seboj in pred drugimi. To pomeni, da umorov, terorja in brezobzirnega kratenja temeljnih človekovih pravic, posebno političnih, ne smemo vzeti za „kavalijski delikt“, lepo „spravno“ pomežikniti, svetohlinsko vzdihniti in reči: Kar je bilo, je pač bilo... Tako se lahko obnaša neko gorsko pleme, balkansko ali afriško, narod z državo si takšnega bizantinstva pač ne sme privoščiti.

Uresničitev tega nacionalnega projekta zahteva gotovo znatno pregrupiranje političnih sil znotraj in zunaj sedanje koalicije. Ne verjamem, da bi obstoječa koalicija bila zmožna uresničiti ta projekt. Zato bo vrednostna politična ocena komunističnega režima v Sloveniji ena od pomembnih programskih zahtev pri oblikovanju takšne politične povezave v Sloveniji, ki bo sposobna uresničiti ta projekt. Prepričan sem, da je to mogoče.

Revizija obsodb z montiranih procesov

Temeljno sodišče v Ljubljani je poslalo obvestilo za javnost, v katerem podrobneje navaja pregled obnovljenih obsodb Okrajnega in Okrožnega sodišča ter vojaških sodišč v Ljubljani v letih 1945 do 1953.

V sporočilu za javnost kazenski oddelek Temeljnega sodišča v Ljubljani pomenko navaja ljudi, ki so bili v navedenih letih pred omenjenimi sodišči po krivem obsojeni, v zadnjih nekaj letih pa je prišlo do obnove postopkov, v katerih so bile obsodbe bodisi razveljavne ali pa so bile izrečene oprostivne sodbje.

Omenjeni sodni primeri se nanašajo predvsem na montirane sodne procese proti posameznikom ali skupinam, predvsem proti trgovcem, industrijalcem, intelektualcem in duhovnikom, ki so jih dolžili sodelovanja z okupatorjem, gospodarske sabotaže, sovražne propagande, poskusov rušenja državne ureditve in podobnih dejanj.

Vsi, ki so bili v teh procesih spoznani za

krive, so bili praviloma obsojeni na dolgoletne zaporne kazni in prisilno delo, delno ali popolno zaplembo premoženja in pogosto tudi na trajno ali začasno izgubo političnih in državljskih pravic.

V obnovljenih postopkih so bile razveljavljene sodbje oziroma so bili oproščeni krivde: France Jeglič, Helena Adamič, Ivan Rozman, Andrej Drobnič, Franc Struna, Marjan Ljubič, Ivan Sraj, Dušan Bašin, Alojz Črtomir Dolar, Svetozar Koser, Marija Koser, Anton Turšič, dr. Egon Stare, Janko Brate, Uroš Šušteršič, Bogomil Remec, dr. Ignacij Lenček, Ivan Krvina, dr. Franc Logar, inž. Jože Porenta, Pavle Mašič, Anton Merhar, Ignacij Širca, Vinko Zor, Josip Ovsenik, Marko Bajuk, Jože Mavrič, dr. Stanko Žitko, dr. Josip Basaj, dr. Anton Milavec, Alojzij Markeš, Ivan Avsenak, Peter Ušak, dr. Marjan Erman, Stanko Tršinar, Marjan Dobovšek, Alojzij Sitar, Jože Lekan.

„Delo“, 19. 8. 1993

Preživeli iz kočevske jame pripoveduje SVOJO SKRIVNOST JE ČEZ LETA ZAUPAL NAJBLIŽJIM

Različne zgodbe ljudi, ki so morali svojo Kalvarijo prehoditi do konca, in so po srečnem naključju ali po izredni božji milosti ostali živi, prihajajo na dan. Dolga desetletja jih niso upali povedati nikomur, niti svojim najbližjim ne. Sedaj govorijo. Njihovo pričevanje dopolnjujejo zgodovino, ki so jo pisali zmagovalci.

Eno takšnih pričevanj je zgodba, ki mi jo je pred kratkim pripovedoval gospod J. J. Dogovorila sva se, naj njegovo ime zaenkrat ostane na uredništvu. Sedela sva v prijetni senci pred domačo hišo na robu vasi sredi prijaznih dolenskih gričev. Moj sogovornik se je predal spominom...

Kopala sva si jama...

„V vas so prihrumeli Italijani in se podili od hiše do hiše. Začeli so razbijati tudi na naša vrata. Z očetom sva šla ven. Vzeli sva morala kramp in lopato in oditi z njimi. Odgnali so naju na hrib nad vasjo in ukazali, naj skopljeva jama. Italijan je z uperjeno puško stal poleg naju. Vprašal sem očeta, zakaj morava kopati. Odvrnil mi je, da vojaki verjetno hočejo imeti strelski jarek. Oglašil se je italijanski stražar in po slovensko povedal, da si kopljeva grob. Zakaj, se je razburil oče. Ker ste partizani in imate nad hišnimi vrati znak OF, je odvrnil vojak. Oče je vse odločno zanikal in prosil vojaka, primorskega Slovenca, naj naju pelje k polveljniku. Temu je oče zagotavljal, da ni narisal omenjega znaka in da naj, če njemu ne verjame, vpraša polhograjskega župnika, ki bo potrdil njegove besede. Tako se je tudi zgodilo in bila sva rešena.“

Vojna je divjala naprej. Po vaseh so se začele organizirati vaške straže. Hribovski fantje so ostajali doma in se skrivali pred eno in drugo vojsko. Po nedeljski maši januarja 1943, so vaški stražarji prišli ponj. Razpad Italije je dočakal na postojanki v Polhovem Gradcu. Iz vaških straž so pozneje nastali slovenski domobranci. Pridružil se jim je tudi naš sogovornik in skoraj do konca vojne ostal na isti postojanki.

Vrnjen

„V Vetrinju sem ostal do konca maja. Naša skupina se je vračala na Telovo. Mislim, da je bilo 29. maja“

Peljali so nas do Radovljice. Tam se je vse začelo od kraja. Eni so nas preiskovali, drugi iskali znane med nami. Naslednji dan so nas popisali. Zanimali so se, koliko smo stari in koliko časa smo bili pri domobrancih. Mladotletne so odbrali posebej. Z vlakom so nas peljali v Kranj, kjer smo ostali dvanajst dni. Srednji junija smo šli peš v Šentvid v Škofove zavode.

V zavodih so nas stlačili po sobah. V sobi, kjer sem bil jaz, nas je bilo toliko, da se niti obrniti ni dalo. Nismo natančno vedeli, kaj se zunaj dogaja. Prihajali so partizani in klicali posamezna imena. Tisti, ki smo ostali, smo onim zavidali in govorili: „So že rešeni, domov gredo.“ Nekega dne so poklicali tudi mene. Vesel sem stopil na hodnik in takoj videl, kaj me čaka. Med brcami in udarci so nas odvedli v spodnje prostore, kjer se je pravo pretepanje šele začelo. Udarci so padali povsod. Po dva in dva so nas zvezali z bodečo žico in s kamioni odpeljali na železniško postajo ter spravili na vlak.

Po čudežu iz jame

Ko smo prišli v Kočevje, smo zvezani peš nadaljevali pot proti Rogu. Hodili smo okoli dvanajst kilometrov. Bilo nas je za veliko četo. Precej so jih pobili že med potjo. Tiste, ki niso mogli več hoditi, so potegnili iz vrste. Slišal se je top udarec s kolom ali puškinim kopitom, nobenega strela. Preostali smo do jame prišli proti večeru.

Tedaj je bila jama izgledala čisto dru-

gačna kot je danes. Zvezane so nas postavili okrog jame in po nekaj trenutkih strašne tišine so zaropotale brzostrelke. Mrtvi in živi smo drug drugega vlekli za seboj in padali v jama. Bilo je nekaj strašnega...

Sogovornik je utihnil in si z rutico obrisal solze, ki so mu polzele po licu. „Kadar se spomnim tistih trenutkov, me prevzame,“ se mi je čez čas nasmehnil in nadaljeval. „Zvezan sem skupaj z drugimi padel v jama, ne da bi me zadela krogla. Še danes ne vem, kakšen čudež se je zgodil, da sem bil v jami razvezan. Morda je žico pretrgala krogla, morda se je zgodilo kaj drugega. Kobacal sem po mrtvih in živih ljudeh in nekako prilezel do skalnega roba. V jami je bilo še veliko živih. Bili so ena sama strašna stokajoča in jokajoča gomila. Zunaj je nastala naenkrat tišina. Do vrha jame je bilo le nekaj metrov. V zgornjem delu je v jama visel na pol podrt gaber ali bukev. Začel sem plezati in uspelo mi je prilesti do roba. Vse je bilo tiho, le nekoliko stran je gorel ogenj.“

Bežal sem, kolikor sem mogel, in se držal smeri proti Ljubljani. Prišel sem do Ponikev v dobrepoljski dolini. Približal sem se neki hiši in vstopil pri zadnjih vratih. Doma sta bili le dve ženski. Silno sta se me prestrašili. Bil sem umazan in ves krvav. Na vprašanje, od kod sem, sem odgovoril, da od tam, kjer ljudi ubijajo. Takoj sta mi dali jesti ter pripravili vodo in obleko, da sem se umil in preoblekel.

Izpoved po dolgih letih

Ko sem si opomogel, sem nadaljeval pot proti Ljubljani. Ženski sta me opozorili, naj ne hodim mimo Turjaka, ker ni varen. Nisem ju poslušal. Še isti dan me je ujela partizanska straža. Naložili so me v vojaški avto in me odpeljali naravnost v Škofove zavode v Šentvid. Šefu straže so rekli: „Te gale smo ujeli.“ Nič ni spraševal, poslal me je v stavbo. Znašel sem se v isti sobi, ki sem jo pred nekaj dnevi zapustil. V sobi so se čudili, kako to, da sem bil tako dolgo na zaslišanju. Izgovoril sem se, da so me zadržali v sosednji sobi. Nihče, niti partizanski oficirji niso vedeli, da so me enkrat že poslali v smrt.

Po štirinajstih dneh so me poklicali na zaslišanje. V sobi je bil mesarski stol in dva pendreka. Zasliševal me je polkovnik, ki je moral biti dober človek. Vprašal me je, zakaj nisem bil na njihovi strani. Odgovoril sem mu, da sem mladoleten in da sem ravnal tako, kot so mi rekli starši, da je prav. Dal mi je cigarete in mi rekel, da bom lahko šel domov. 7. avgusta, ko je bila amnestija, smo vsi, kar nas je ostalo, odšli domov. Do takrat pa je vsako noč pokalo za Dravljami, kjer so pobijali tiste, ki so jih odpeljali iz sob. Iz Škofovih zavodov sem odšel domov peš. Prvo noč sem prenočil pri znancih, drugi dan pa sem se srečno vrnil domov.

Nikomur ni črhnul o vsem, kar je doživel. Čez leta je svojo skrivnost zaupal najbližjim. Otrokom jo je povedal šele tedaj, ko so odrasli. Verjeli so mu napol. Kasneje, ko so tudi sami na svoji koži občutili krivice totalitarne oblasti, so postali bolj pozorni.

Še o marsičem sva se pogovarjala tisto popoldne. Dolenski griči so žareli v zadnjih sončnih žarkih, ko sem se poslavljaj. Tako lepi in spokojni so se mi zdeli. Enako tudi moj prijazni sogovornik, ki v vsej dolgi zgodbi ni izrekel niti ene besede, ki bi kakorkoli spominjala na sovraštvo in maščevalnost do tistih, ki so mu povzročili toliko gorja. Zgled lepe krščanske drže. Naj Bog še naprej blagoslavlja in varuje njega in vse njegove.

Janez Gril „Družina“, št. 31, 8. avg. 1993 (okrajšano)

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENC V ARGENTINI

LJUBLJANA — Tri tisoč petsto poslušalcev se je zbralo v mali dvorani Hale Tivoli za koncert ameriške skupine Living Colour. Kvartet igra glasbo, ki je sinteza punka, metala, po tehniki igranja in improviziranja pa tudi jazza. Poslušalci so bili navdušeni z njimi, veliko manj pa s predskupino Quicksand (tudi iz ZDA), ki igra mešanico psihodeličnega metala in post punka. — Zlata kasete je naslov te, na kateri so zbrani najuspešnejši izvajalci pri Založbi kaset in plošč RTVS. Na njej pojejo (po argentinsko: „la Biblia y el calefón“): Andrej Šifrer, Agropop, Pop Design, ansambli Lojzeta Slaka, Henčka in Franca Miheliča, Kvartet Do, Čudežna polja, Helena Blagne, Čuki, Pankrti in Zlatko Dobrič.

LJUBLJANA — Vodnik po svojih pravicah je naslov knjige, ki jo je spisala Marija Cigale. V osmih poglavjih govori o človekovih in državljanskih pravicah, katere po avtoričinem mnenju premalo poznamo. S tem priročnikom naj bi bili bolje seznanjeni z njimi in jih zato bolj pogumno izterjevali.

LJUBLJANA — Ministrstvo za promet in zveze je razdelilo osem televizijskih frekvenc. Novi dobitniki so: Kanal A, Butik MM (Janez Meglič, ki ima že kabelsko TV), TV Novo mesto, TV Velenje (v rokah Gošnikovih zelenih), TV 59, Video audio film-TV Primorka (v rokah LDS) Kvartum-TV Sežana in Euro 3. Družina in Ognjišče, ki sta si tudi prizadevali dobiti frekvenco, sta zamudili rok za prijavo. Novi lastniki morajo začeti oddajati v teku enega leta, vendar ni potrebno, da so oddaje, lahko je tudi le signal.

LJUBLJANA — Na Bavarskem dvoru je javno stranišče, ki ima samočistilne naprave in vrata na avtomat. Do pred kratkim je bilo treba v napravo za odpiranje vrat potisniti pet kovancev po pet tolarjev, zdaj pa so — v korist hitečim uporabnikom — znižali tarifo na en sam kovanec iste vrednosti...

LJUBLJANA — V časopisih je bilo brati vabilo na sestanek iniciativnega odbora veteranov vojne za Slovenijo 1991. Nanj bi lahko prešli pripadniki Maneverske strukture narodne zaščite (MSNZ), policije in teritorialne obrambe, ki so v teh krogih delovali med majem 1990 in julijem 1991.

LJUBLJANA — Arhiv Slovenije (ustanovljen leta 1968) in Cankarjev dom sta bila pred kratkim sprejeta v mednarodni filmski ustanovi. Prvi je bil sprejet v Mednarodno združenje filmskih arhivov (FIAPF), drugi pa (s filmskim oddelkom) v Evropski urad za distribucijo filmov (EFDO).

LJUBLJANA — Šematizem ljubljanske nadškofije je naslov debele knjige, v kateri je prikazano umetnostno bogastvo cerkev in kapel ljubljanske nadškofije. V njej je tudi obširen seznam župnij, porušeni cerkev, obsojenih, kaznovanih in umrlih nasilne smrti duhovnikov, redovnikov in redovnic v času druge svetovne vojne in komunistične revolucije. — Takega dela naj bi se lotili tudi za ostali dve škofiji, mariborsko in koprsko, vendar je šele v povojih.

KOPER — Slovenska obmejna milica ima za patroliranje Piranskega zaliva 22 let star patrolni čoln, kateremu se bo v tem mesecu pridružil še nov. Imela je tudi gliser, a je doživel brodolom. Delno so ga nadomestili z drugim gliserjem, ki ga je nemška firma posodila za dva meseca za testiranje. Gliser ni namenjen patroliranju, ampak v rekreacijske namene, policiji je pa le prav prišel kot izhod iz sile.

LJUBLJANA — Slovenski ansambel Milodjorka Youndee je predstavil novo ploščo z imenom Liberta Bloo. Po kratkih „duhovnih vajah“ so se spet pojavili na glasbeni sceni, vendar v skrčeni zasedbi: le duet. Muzikalično pa je plošča mešanica acida, funka, hip hopa, techna in rock and

rolla s precej erotičnimi besedili.

LJUBLJANA — Mestne oblasti so uvedle sistem Parkiraj in se odpelji naprej z mestnim avtobusom. Na raznih krajih blizu začetnih postaj so postavili parkirišča, ki pa so bolj malo uporabljena. Večina voznikov se še zmeraj najrajši pelje sama do centra in parkira tudi na nedovoljenih krajih, kljub opozorilom redarjev. Ker so parkirišča v nekaterih slučajih v privatnih rokah, so ponekod prazne prostore oddali za zabavne naprave (vrtiljake, gugalnice in podobno). — Prevažanje s kolesom je tudi priljubljeno v Ljubljani, pa tudi nima zadosti parkirnih prostorov (ni dovoljeno naslanjati kolesa na stene) in kolesarskih stez.

KOPER — Začeli so izdajati slovenske maloobmejne propustnice. Imajo enako obliko potnih listov, vendar rjavkaste barve. Zamenjava za stare propustnice pa bo postopna: le kadar se bo iztekel datum starim propustnicam.

LJUBLJANA — V mestu je kakih 25.000 psov, od katerih je registriranih približno 13.000. Pripravili so zanje vrsto predlogov, ki bi začeli veljati, ko se vse ljubljanske občine soglasno odločijo (predvidoma v prihodnjih mesecih). Za pse načrtujejo določene prostore (po možnosti ograjene) za prosto gibanje in opravljanje fizioloških potreb, na otroških igriščih bi postavili znake, da je psom vstop prepovedan, organizirali bi pa tudi službo za lovljenje psov, ki se potikajo po mestu brez lastnika. Tudi azil za pse naj bi odprli. Financiranje akcije bodo nosili lastniki psov, ki bi ob cepljenju živali plačali tudi takso (približno 1.500 SIT) v ta namen.

LJUBLJANA — Na Barju dokončujejo odlagalno polje, ki pa bo predvidoma rešil problem odlaganja odpadkov le za kakih pet let; potem bo treba spet iskati novih prostorov. Pravijo pa, da bi ga lahko uporabljali dalj časa, če bi zmanjšali količino odpadkov, ki se doseže s sortiranjem: zgraditi bi morali sortirnico, kompostno in pirlozno napravo. Tudi z racionalizacijo poslovanja bi imeli uspeh: izboljšati bi morali energetsko izrabo plina, vračati sekundarne surovine industriji, urediti deponije za elektrofilski pepel in za gradbene odpadke. Vse to pa seveda stane: okoli 510 milijonov tolarjev.

VRBA — Podružna cerkev sv. Marka je dokončno restavrirana. Po več letih so dela dokončana in jo je mogoče obiskati v vsem sijaju. Restavratorji so pri delih odkrili mnogo zanimivosti, saj je cerkev, ki naj bi jo postavili že v 12. ali 13. stoletju, doživela mnogo prenovitev, preslikovanj in dopolnitev. Sredstva za restavratorska dela so izšla iz slovenskega ministrstva za kulturo, iz občine Jesenice in darov posameznikov, ki jih je zbiral župnik Jože Klun iz Zabreznice.

KANAL OB SOČI — Prvi slovenski klub skakalcev v vodo z velike višine so ustanovili v tem kraju. Z mostu čez Sočo so že večkrat poskusili nekateri domači pogumneži svojo srečo, nikdar pa še niso bili organizirani. Skačejo v Sočo z višine sedemnajstih metrov in upajo, da bo Kanal ob Soči zbirališče skakalcev z velike višine iz celega sveta.

LJUBLJANA — Za drugo obletnico osamosvojitve Slovenije je izšla nova knjiga o vojaških dogodkih, to pot o vlogi Teritorialne obrambe v juniju-juliju 1991. Naslov knjige je Obranili domovino, avtor pa je Janez J. Švajncner.

MARIBOR — Tehnična fakulteta mariborske univerze je predstavila predlog, ki ga že dalj časa želi uresničiti. Predlog hoče razcepiti fakulteto na štiri: v fakulteto za strojništvo, fakulteto za eletrotehniko, računalništvo in informatiko, fakulteto za

Osebne novice

Poroka: V petek, 3. septembra sta se poročila v cerkvi Nuestra Señora del Rosario v Villa Progreso **Monika Klobovs** in **Jurij Hafner**. Priče so bili ženina mati ga.

Mateja Hafner ter oče prof. Stanko Hafner in nevestin brat cont. Stanko Klobovs ter sestra Bernarda Domínguez roj. Klobovs. Novoporočencema naše čestitke!

Smrti: Umrla sta v domovini **Edvin Rutar** in **Stanko Bat**. Naj počivata v miru!

Nova maša Pavleta Novaka v Slovenski vasi

„Upam v tvojo besedo, tvojo voljo hočem spolnjevati“. To je geslo letošnjega novomašnika, lazarista, Pavleta Novaka, ki je daroval svojo prvo daritev 11. julija v Dobrem polju, 8. avgusta pa nas je obiskal v najstarejši župnijski cerkvi Marije Kraljice med argentinskimi rojaki v Slovenski vasi.

V precej polni cerkvi prijatelj, sorodnikov in vaščanov te je ob daritvenem oltarju spremljalo več duhovnikov iz Argentine, Nemčije in Slovenije.

Kot je poudaril novomašni pridigar, si poklican za učitelja, duhovnika in pastirja ljudem, h katerim boš poslan. Moč tvojega poslanstva izvira iz tvoje predanosti Njemu, kateremu si v novomašnem geslu obljubil, da boš spolnjeval njegovo voljo.

Tvoja trdnost pa je in bo odvisna od zaupanja v besedo Tistega, ki te je poklical, kljub svoji človeški slabosti. Ti si duhovnik: poslan si k vsakemu človeku, ne glede na prepričanje ali družbeni položaj.

Med mašo so sodelovali novomašnikov sorodniki kot župljani Marije Kraljice, otroški, mladinski in mešani pevski zbor. Po maši je bilo skupno slikanje in pa slovesno kosilo v dvorani župnijskega kolegija.

Župljani smo ti hvaležni, da si prišel med nas. Želimo ti božjega blagoslova na tvoji življenjski poti, pa naj bo tvoje služenje ljudem, katerim boš poslan v Sloveniji, ali pa drugod po svetu. Slovesnosti bodo minile, ostala pa bo tvoja pripravljenost slediti Njemu. Pri oltarju se spomni na nas, mi pa ti obljublamo, da bomo molili zate.

Ponovitev nove maše v Bariločah

Zadnjo nedeljo v avgustu smo doživeli v Bariločah lepo cerkveno slovesnost. Lazarist Pavle Novak, doma iz Buenos Airesa in šolan v Ljubljani, je ponovil svojo mašo, ki jo je že daroval v Dobrem Polju v Sloveniji. Seveda ga je pri obredu spremljal naš župnik Branko Jan in ob tej priložnosti je novomašnik podelil tudi prvo obhajilo svojemu sorodniku Matjažu Žužku, ki mu je boter.

Lepo število vernikov je prisostvovalo tej sicer običajni slovenski maši, ki se obhaja vsako nedeljo ob pol desetih dopoldne v kapeli šole María Auxiliadora.

Prav tako se je številno občinstvo zbralo

potem na skupnem kosilu v prostorih žendarmerijskega kluba. Tokrat smo se morali odreči Planinskemu Stanu, ker se je prijaviло toliko gostov, da prostori v Stanu ne bi zadostovali. A v lepi jedilnici, ki so nam jo stavili brezplačno na razpolago, so potem sodelavci pripravili izredno okusen „asado“, gospodinje so prispevale pecivo, mladina pa se je potrudila s postrežbo. Preživeli smo res lep praznik, ki nas je spominjal podobnih slovesnosti v starih časih v stari domovini. Upamo, da so gostu Bariloče prirastle k srcu in da se bomo še videli.

VA

Gostovanje iz Bariloč

Zbor Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche potuje čez nekaj dni v mesto Buenos Aires, kjer bo pel na različnih krajih glavnega mesta. V sredo, 22. septembra bo pel v Correo Central (Sarmiento 151, peto nadstropje, ob 18.30 uri); v četrtek, 23. septembra v Iglesia Sueca (Azopardo 1428, ob 19. uri); v petek, 24. septembra v Auditorio Fundación San Rafael (Ramallo 2606, ob 20.30 uri); v soboto, 25. septembra v Salón Dorado, Teatro Colón (Libertad 621, ob 17.30 uri) in v nedeljo, 26. septembra v Inmaculada Concepción de Belgrano (Vuelta de Obligado 2042, ob 17. uri).

Zbor bo predstavil dvojni program. V obeh cerkvah bo samo sakralna glasba, kjer

bo spremljala na orglah ga. Sara de Vergara. Peli bomo skladbe sledečih skladateljev: Giovanni Pierluigi da Palestrina (1524-1594) Dies sanctificatus, Adoraum Te Christe in O crux ave. Našega Slovenca Gallusa bo največ del: Subsannatores subsannabitur Deus, O vos omnes, Sepulto Domino, Canite Tuba in Syon, Angelus Domini descendit, Ecce concipies et paries Filium; dvojna zbor O magnum mysterium in O admirabile commercium ter trojni zbor Alleluia, Cantate Domino Canticum novum. Skladatelja Stefanninija bomo zapeli dvojni zbor s solisti in orglami In nativitate Domini, skladatelja Pachelbela pa Magnificat za zbor, soliste in orgle.

Drugi program bo obsegal Palestrina, Gallusa, špansko renesanso (Di pera mora, Por unos huertos, Al villano se la dan, El fuego), ter Carlosa Guastavina sledeča dela: Jazmín del país, Ciego quisiera haber sido, Ombú, La torre en guardia. Če bo šlo vse po sreči, bomo tokrat predstavili CD ploščo z deli Iacobusa Gallusa, ki jih je zbor posnel lansko leto in jih je izdala te dni RTV Slovenija.

Andrej Jan

gradbeništvo in promet ter fakulteto za kemijsko tehnologijo.

LJUBLJANA — Filma Poletje v školjki I in II sta žela velik uspeh pri domačih gledalcih, zato pripravljajo snemanje tretjega dela. Imajo pa še probleme s sredstvi, ki naj bi jih dobili od ministrstva za kulturo, da bi izvedli načrtovano.

MALI OGLASI

Še je čas za vložitev zahtevka za denacionalizacijo vaših nepremičnin v Sloveniji! Ponujamo vam pomoč. **Aleja Igljič Šef**, Glavarjeva 45, 61000 LJUBLJANA - Tel.: (38-61) 347-808, Fax: (38-61) 311-362. **Proyectos de Informática S.A.** - Avditorija pri kompjuterjih, programe 3419/91 D.G.I. - Franci Šturm - Emilio Mitre 435 - 13. nadstr. „D“ - Capital - Tel.: 433-1713

NEVESTE - 15 LET: Izdelava šopkov in naglavkov iz svežih cvetov. **Gabrijela Marolt** - Tel. 664-1656.

PSIHOANALIZA

Psihoanalitični konzultorji; lic. psih. **Marko Mustar**; Santa Fé 3228, 3° „M“ — Capital — Tel.: 83-7347 in 826-5005.

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. **Elektro Ader** - Franci Jarc. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantacije oseo-integrirane; sreda in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Alas Tour vam nudi po ugodnih cenah potovanja po Argentini, svetu in v domovino, tudi skupinska. Na uslugo vam je **Juan Kočar**. Rivadavia 5283 - Loc. 34 - Tel.: 903-4006.

Potovanja, skupinske ekscurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni **Marjeta Senk** - Tel.: 762-2840.

LEGAJO N° 3545-82

Počitnice, izleti in potovanja v domovino informacije, hotelske namestitve, avtobusni prevozi, posredovanje vizumov in menjalnice. **H. Yrigoyen** 2742 - San Justo - Tel.: 441-1264/1265

ARHITEKTI

Arh. Aleksander Jure Mihelič - Načrti in vodstvo novih zidanj in prenovitev v Buenos Airesu, Miramaru in okolici. Tel.: 631-9600 in 0291-22977.

ADVOKATI

dr. Katica Cukjati — odvetnica - ponedeljek, sredo, petek od 17. do 20. ure - Roque Saenz Peña 3245 - (1752) Lomas del Mirador - Tel.: 652-1910.

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sredo, petek od 18 do 20 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knavs — odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 476-4435; tel. in faks 46-7991.

dr. Mariano Radonič, odvetnik, od ponedeljka do petka od 17 do 20 ure, Mar del Plata in okolica. Olavarría 2555, Mar del Plata (7600) Tel.: (023) 51-0180/0177

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — **Andrej Marolt** - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

REDECORA - Celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejía - Tel.: 654-0352.

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - **Andrej Marolt** - Pte. Illia (Ruta 8) N° 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Slovenski dom Carapachay

v nedeljo 26. septembra

Skupno družinsko kosilo

Dobra postrežba - domače ozračje
Prijatelji doma prisrčno vabljeni!

Naši Blažki in Nežice obiskujejo sobotne šole, ki jih z veseljem, vztrajno in požrtvovalno vodijo slovenski vzgojitelji, nekateri že 40 let. Za zvesto delo se jim ob praznovanju njihovega dne srčno zahvaljujemo.

Zveza slovenskih mater in žena

„Iz roda v rod duh išče pot“

Slomškov dom

bo v nedeljo, 19. septembra, praznoval

OBLETNICO USTANOVITVE

- 11.00 Dviganje zastav
Sv. maša
13.00 Kosilo
14.30 Igre in tekmovanja med navzočimi.
Prav posebno vabljeni bivši gojenci
17.30 Kulturni program:
Nastopijo: otroci Slomškove šole mladina
ga. Bernarda Fink-Inzko
Slavnostni govornik: dr. Zdravko Inzko
Prosta zabava
Vsi lepo vabljeni!

SFZ SLOVENSKA VAS SDO

42. MLADINSKI DAN

26. SEPTEMBRA 1993

9. oktobra pride med nas v Argentino znani

„Tržaški okteti“

Program koncertov bo sledeč:

9. oktobra slavnostni koncert v dvorani Slovenske hiše
10. oktobra Naš dom - San Justo
11. oktobra Kulturni center „General San Martín“ - dvorana A-B
14. oktobra Slovenski dom Carapachay
15. oktobra Slovenski dom Triglav
16. oktobra v cerkvi Marije Pomagaj sv. maša ob misijonski nedelji, nato koncert v Slovenskem domu v San Martinu
17. oktobra Slomškov dom
18. in 19. oktobra Bariloche
20. oktobra Slovenska vas - Lanús
22. in 23. oktobra Mendoza
24. oktobra Slovenska pristava - Castelar

ZEDINJENA SLOVENIJA

Zbor Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche dirigira Andrej Jan

- Sreda, 22. septembra ob 18.30: Correo Central - Sarmiento 151- 5. nadstr.
Četrtek, 23. septembra ob 19.00: Iglesia Sueca, Azopardo 1428
Petek, 24. septembra ob 20.30: Auditorio Fundación San Rafael - Ramallo 2606
Sobota, 25. septembra ob 17.30: Salón Dorado, Teatro Colón - Libertad 621
Nedelja, 26. septembra ob 17.00: cerkev Inmaculada Concepción, Belgrano - Vuelta de Obligado 2042

Sakralna glasba, Gallus, španska renesansa, Guastavino.

ŠE JE ČAS, DA ZADENETE!

KAJ: TV aparat SANYO COLOR 20".

KDAJ: 7. decembra 1993.

KDO: Člani MUTUALA SLOGA, katerih zadnji dve številki njihove članske ali hranilne knjižice bosta sovpadali za zadnjima dvema številčkama prve nagrade Državne loterije pri žrebanjih zadnje sobote v mesecih september, oktober in november 1993 in ki bodo imeli zadnji dan teh mesecev v navadni hranilni vlogi vsaj \$ 200.-

IZREDNO NAGRADNO ŽREBANJE

DVE LETALSKI VOŽNJI BUE-LJU-BUE

bomo žrebali na Misijonski veletomboli 2. januarja 1994 med vsemi člani MUTUALA SLOGA, ki bodo 31. decembra 1993 imeli v navadni hranilni vlogi vsaj \$ 200.-

SREČA je doletela člana s števil. 1879, ki je na žrebanju, ki je bilo 7. septembra 1993 v naši pisarni zadel TV aparat SANYO 20". Čestitamo!

Prihodnjič ste lahko vi na vrsti! Ne zamudite teh in še drugih ugodnosti, ki vam jih nudi SLOGA!

Informacije osebno ali po telefonu ob delavnikih od 10. do 19. ure, Bm. Mitre 97 - Ramos Mejía, tel. 658-6574, 654-6438 in 656-6244, ali v naših podružnicah.

V SLOGI JE MOČ!

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Proprietario: Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
(1407) BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: (54-1) 636-0841
Telefax: (54-1) 636-2421

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti pa \$ 60; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne države Argentine 90 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

Čeke na ime „ESLOVENIA LIBRE“

Stavljenje in oblikovanje:
MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 362-7215
(1101) Buenos Aires

OBVESTILA

PETEK, 17. septembra:
Seja Medorganizacijskega sveta ob 20. v Slovenski hiši.

NEDELJA, 19. septembra:
Obletnica Slomškovega doma.

PETEK, 24. septembra:
SKA: Kulturni večer ob 20.30: Mezzo-sopranistka Bernadrda Fink-Inzko: Samospevi.

SOBOTA, 25. septembra:
Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. uri v Slovenski hiši.

Slomškova proslava slovenskih šolarjev v Slovenski hiši.

NEDELJA, 26. septembra:
V Slovenski vasi 42. mladinski dan. V Carapachayu skupno družinsko kosilo.

SOBOTA, 2. oktobra:
Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 9. oktobra:
Slavnostni koncert Tržaškega okteta v Slovenski hiši.

Proslava šolskih otrok

na čast božjemu služabniku
Antonu Martinu Slomšku,
očetu slovenskih šol,

bo v soboto, 25. septembra, ob 9.30 uri
v Slovenski hiši v Buenos Airesu

Na sporedu:

- sv. maša za vse žive in rajne učitelje in učence,
- igra: **MARTIN NAPUHEK** v izvedbi šole iz Carapachaya.
Režija: Tine Kovačič.
Scena: Franci Korošec, Janko Slabe in Jože Šenk.